

TRGOVSKI LIST

Licijska knjižnica,
Ljubljana

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čekovnem uradu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 28. aprila 1923.

STEV. 48.

Naše nadaljevalno šolstvo, njega konec!

Leta 1883 je bivša Avstrija izdala naredbo o organizaciji obrtno-nadaljevalnih šol »vsled potrebe, ki se je od vseh prizadetih faktorjev naglašala«.

Leta 1923 torej ravno 40 let pozneje jih bomo za slovenski del bivše Avstrije v najlepšem cvetju pokopali, toda ne radi tega ker bi bile postale nepotrebne, ne, ampak le vsled primanjkanja državnih sredstev za podpiranje teh šol.

Važnosti obrtno-nadaljevalnega šolstva ni treba posebej povdarjati, saj je vsakomur znano, kaj pomeni obrtniku solidna šolska izobrazba. Poglejmo le kratko štatistiko, ki kaže, kako lepo se je obrtno-nadaljevalno šolstvo razvijalo: 1908/09 je bilo v Avstriji 1137 šol, leta 1911/12 že 1428 in leta 1913/14 1538 šol z 170.912 učenci. Za Slovenijo izkaže štatistika prof. Presla v brošuri: Namen, razvoj in organizacija obrtnega in strokovnega šolstva drugod in pri nas za leto 1911/12 20 obrtno-nadaljevalnih šol.

Med vojno so počivale tudi obrtno-nadaljevalne šole, a po preobratu se je takoj zopet oživil pouk vajencev, ker je bil ravno po vojni v dvojni meri potreben. Z veselo požrtovalnostjo, z upi na boljše bodočnost so se premagale vse težkoče in takratna deželna vlada je, uvidevši koristi obrtno-nadaljevalnih šol, prevzela na državni budžet dve tretjini ugotovljenih stroškov za vodstvo, učne honorarje, učila in pisarniške potrebščine. Tako je bil obstoj in razvoj obrtno-nadaljevalnih šol zagotovljen. Ustanovile so se poleg že pred vojno obstoječih (20) še nove šole: leta 1920/21 32 in leta 1921/22 pa že 42.

Danes obstoja v Sloveniji ravno 54 šol, od katerih pa žal — zbog primanjkanja državnih sredstev za podporo — ne deluje 12 šol, med njimi 5 strokovnih in 1 splošna v mestu Ljubljana. Danes obiskuje šole okoli 3.700 slovenskih obrtniških vajencev (ne všteti one iz Ljubljane in krajev, kjer so šole sistirane) a v prihodnjem šolskem letu bodo morali ostati vsi doma.

Edini vzrok temu je pomanjkanje sredstev za potrebne podpore s strani države. Niti onih malenkosti, niti onih drobtin, katere je običajno delila mačeha vlada med obrtništvo, niti teh ne bomo dobili več, primorani bomo vse nadaljevalne šole zapreti.

Cene šolskim potrebščinam in učilom, so ogromno narasle, draginja je dvignila učne honorarje, kurjava in razsvetljava zahtevata premnogo denarja, tako da so se stroški za vzdrževanje obrtno-nadaljevalnih šol podesetorili. Država je v budžetu za leto 1920/21 dovolila podporo 75.000 Din, ki se je razdelila tudi za leto 1921/22 po dovoljenih dvanajstlinah. Seveda, vsota ni zadostovala opravičenim zahtevam obrtništva; za leto 1922/23 se je podpora zvišala na 200.000 Din. Šolski predurki za leto 1922/23 so se kruto reducirali in vendar je odpadla na šole le malenkostna podpora. Samo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani gre hvala za to, da se je v tekočem šolskem letu vsaj za silo moglo vzdržati 42 obrtno-nadaljevalnih šol.

Omenjeno naj bo, da je država še danes na dolgu z delom podpore iz leta 1921/22 in da šolski odbori težko čakajo na dovolitev potrebnega

kredita. Brezobzirnost in kratkovidnost vlade v tem oziru gre še dalje. Lansko leto se je v proračunu subvencija vsaj predvidela, ako se tudi faktilčno še ni izplačala. Iz predloga za državni proračun za leto 1923/24 pa se je državna subvencija za obrtno nadaljevalno šolstvo sploh črtala! Brez državne podpore pa ni za te šole obstanka, kajti kdo naj krije stroške?

Toliko glede obrtno-nadaljevalnih šol. V kakšnem položaju se nahaja pa trgovsko nadaljevalno šolstvo? Za trgovske nadaljevalne šole velja isto; tudi tukaj najdemo isli žalostni položaj. Vlada ni dala za trgovsko nadaljevalno šolstvo niti v preteklem letu nobene podpore, in je ne bo dala tudi ne letos. Tudi tukaj se imamo zahvaliti samo trgovski in obrtniški zbornici, da smo te šole rešili od popolne ukinitve!

Spričo teh žalostnih dejstev stojimo danes pred zatvoritvijo vseh nadaljevalnih šol. Ali vemo, kaj pomenijo obrtne in trgovske nadaljevalne šole za naše gospodarstvo? Ali se zavedamo težkih posledic, katere bo imela zatvoritev teh šol. Obrtniški, kakor tudi trgovski naraščaj prihaja v uk po večini s širido šestrazredno ljudskošolsko izobrazbo; število onih, ki prihajajo iz srednjih šol je zelo pičlo, zato so nadaljevalne šole pri nas tako važnega pomena, da ga moremo jedva li oceniti. Usoda naše obrti, trgovine in industrije je odvisna od tega, ali si bomo znali vzgojiti dobro izšolan kvalificiran naraščaj, ki bo odgovarjal zahtevam današnjega časa. Konkurenčna moč naše obrti, trgovine in industrije je predvsem odvisna od tega, ali si bomo znali vzgojiti zadosten kader kvalificiranih delavcev. Fundament vzgoje našega naraščaja so pa nadaljevalne šole, zato je naša dolžnost in dolžnost vseh poklicanih faktorjev, da se posveti vsa skrb temu, da se nadaljevalne šole ne zapirajo, ampak da se jim omogoči čim uspešnejše delovanje.

Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug je na svojem obnem zboru sprejela resolucije v katerih se 1.) profeslira, da se v predlogu proračuna za leto 1923/24 ne predvideva nobena državna subvencija za obrtne in trgovske nadaljevalne šole, 2.) zahteva, da se obrtne in trgovske nadaljevalne šole čim prej podržavijo.

Ti dve resoluciji bi morali stati na dnevnem redu vseh shodov obrtnikov, trgovcev in industrijcev. Pred vsem bi se pa moralo povsod nujno zahtevati, da se za nadaljevalno šolstvo dovolijo vsaj potrebni krediti, da ne bomo pri vzgoji našega naraščaja utrpeli škodo, katere se ne bo dalo več popraviti. Dovolitev kreditov za naše nadaljevalno šolstvo je postulat, ki ga nam nalaga gospodarski, kulturni in socialni interes. Rešitev tega vprašanja je nujna in ne dopušča odlaganja. — Morda smo tudi tukaj zakrivilni mnogo mi sami, ker nismo posvečali temu vprašanju one pozornosti, ki jo je zaslužilo, zato pa vzdramimo se vsaj v zadnjem momentu, ne dopuščajmo, da se nam ruši temelji, na katerem si moramo graditi svojo bodočnost. Zastavimo vse svoje sile, zainteresirajmo vse merodajne faktorje, da posvetijo vprašanju kreditov za nadaljevalno šolstvo največjo pozornost, da se preprečijo težke posledice, katere bi neizogibno imele zatvoritev nadaljevalnih šol za celo naše nacionalno gospodarstvo.

Vrednost denarja.

Država, kakor nositeljica novčnega regala, ima poleg predpisov za snovno sestavo novcev tudi določati nalogo v narodno gospodarskem oziru.

V svrhu, da zamorejo novci ustrezati vsem plačilnim obveznostim in pa premoženjskopравnim prilikam, določi država za gotovo vrsto novcev novčno veljavo, s katero uzakoni neomejevo plačilno moč. To vrsto novcev imenujemo kurantne novce in zamoremo z njimi plačati poljubno visoke svote — v Jugoslaviji 20 in pa 10 dinarski novce. Razlikovati pa moramo od kurantnega novca takozvani drobiž (sitni novci). To so novci manjše vrednosti, ki jih moremo pri plačilu rabiti samo do določene višine. Pri nas imamo novce po 25 par, ki so kovani iz zmesi 25% niklja in 75% bakra, ter že tekoče novce po 10 in 5 par. — Zadnji so kovani iz »gama«-kovine to je zmes 98% cinka in 2% bakra.

Komade po 5 par morajo zasebniki sprejemati do 5 Din, komade po 10 par do zneska 10 Din, komade po 25 par pa do 25 Din. (Služb. Novine SHS. št. 276, 11. dec. 1920).

Omenili je razen tega še takozvane trgovske novce, ki se uporabljajo v prometu z inozemstvom to so cekini in levantijski (Marije Terezije) tolariji.

Novčna veljava se lahko določi v zlatu ali v srebru in govorimo potem o zlati veljavi oziroma o srebrni veljavi. Zlato veljavo (tudi zlato valuto) ima dežela takrat, kadar so kurantni novci zlati, srebrno veljavo (srebrno valuto) pa, ako so srebrni. Dežela, kjer se kujejo i zlati i srebrni kurantni novci, ima dvojno veljavo (dvojno ali alternativno valuto).

Po večini imajo vse države postavno zlato veljavo oziroma jo v praksi izvršujejo tako, da uporabljajo za kurantni novce zlato, a za drobiž pa srebro kakor n. pr.: Egipt, Danska, Nemčija, Angleška, Japonska, Švedska, Norveška, Združene države Severne Amerike i. dr. Postavno pač zlato veljavo, v resnici pa papirnatu imajo: Argentinja, Brazilija, Čile in Portugalska. Dvojno veljavo, v resnici zlato pa imajo: Belgija, Francija, Italija, Španija in Švica. Srebrno veljavo, kjer je postavno določena in kroži zlato samo po kurzni vrednosti, imajo danes le: Bolivija, Kitajska, Maroko, Honduras, Nikaragua in Perzija. Pri dvojni veljavi je plačniku dano, da lahko plača svoje obveznosti v zlatu ali pa v srebru, vendar pa mora biti vrednostno razmerje med zlatom in srebrnom postavno določeno.

Pri papirni veljavi ima novce prisiljen tečaj in se glasi na kovinsko veljavo. Kovinski dnear je v tem slučaju nasproti papirnemu novcu blago in ker se ga edino zamore uporabljati za inozemska plačila, ima tudi večjo vrednost in vsled tega gotov prebitok »ažijo«.

Umevno je, da v tem slučaju izganja papirni novce kovinskega iz dežele ter ima to marsikatero slabe posledice. Danes sega pomen denarne veljave pri vsakem državnem ustroju daleč preko političnih mej in pri ozkem stiku, ki ga tvori mednarodno tržišče, je od solidne denarne veljave zelo odvisen tudi narodnogospodarski uspeh.

Kakor na zunaj, ima veljavni novce tudi v mejah dežele ali države same neizrečeno velik pomen. Le

na podlagi pravnoveljavnega novca se zamore določati za vse dele države jednolne cene in ima bodisi trgovec, obrtnik ali industrijalec v veljavnem novcu zanje najboljšo merilo, ker izvirajo iz jednolne podlage.

Povdarjali smo že, da ima vsak novce razen nominalne ali imenske vrednosti, tudi notranjo ali kovinsko in pa tržno, plačilno ali kurzno vrednost. Število, katero nam pove, kolika je kovinska vrednost ali kolika je plačilna vrednost novcev, katere primerjamo medsebojno, imenujemo novčno pariteto. Imamo torej dvojno novčno pariteto: kovinsko (notranjo) in plačilno (kurzno).

Kovinska pariteta novca nam pove, koliko zlata ali srebra je v novcu ene vrste v primeri z novcem kake druge vrste, ki je kovan iz enake kovine. Podlaga za preračunavanje kovinske novčne parite je novčna mera dotične države.

Ako n. pr. primerjamo med seboj danske 20 kronske in jugoslovanske 20 dinarske novce in vpoštevamo da se iz 1 kg čistega zlata nakuje 124 danskih ozir. 172 jugoslovanskih kosov zlatih novcev, dobimo: danski imajo 8.06 g, jugoslovanski pa 5.8 g čistega zlata in po temu razmerju vrednost danskih 27.73 zlatih dinarjev proti našemu 20 dinarskemu zlatniku.

Kurzna, pariteta ali plačilna vrednost novca pa nam pove, koliko novcev ene vrste je treba dati, da se kupi novce druge vrste z ozirom na tedanjo kurzno vrednost.

Kurzna vrednost se pa izpreminja in je višja, čim bolj se po dotičnem novcu poprašuje in je manjša, čim bolj se novce ponuja, ter se zato čestokrat dosti razlikuje od njega kovinske ali imenske vrednosti. Precej stalni so kurzi zlatih novcev, kurzi srebrnih pa močno nihajo semintja, prav tako tudi kurzi papirnatega denarja.

Denarni kurzi se objavljajo v kurznem listu v oddelku »Valute«. Objavljajo se navadno sklepni kurzi, to so cene, ki so se plačevale ob listodnevem sklepu borze. Kurz določuje denarno vrednost tudi zunaj borze.

Za Jugoslavijo so merodajni denarni kurzi beograjske in pa zagrebške borze. Trži se pa na naših borzah le v skladih po 500 komadov in se imenuje tak sklad borzni sklep ali kratko sklep n. pr. 500 komadov 20 Fr. 20 M. itd.

Za vsaktero vrsto zlatnikov je določila uzanca pravilno ali najmanjšo težo, ki jo mora imeti polnokakovostni sklep. Nedostatek se upošteva v obliki določenega odbitka; tako n. pr. ima sklep (500 kom.) zlatnikov po 20 Din 3220 g pravilne teže, odbitek za polgramni manko pa 1.61 Din. S preveč obdrgnjenimi in preluknjanimi ali poškodovanimi novci se ne trži. Ako posreduje kupčijo borzni mešetar, se zaračuni tudi kuržaža in sicer plačata prodajalec in kupec po 1/4%.

Razumljivo je, čim stanovitejšje je novčno razmerje države, tim lažje in ugodneje se da trži in kupčevati z njenimi tržišči. Ako pa so razmere vsled nepravilnega gospodarstva političnih razprtij i. dr. postale negotove, da se vrednost denarja preveč menjava, potem je mednarodno trgovanje zelo otežkočeno. Negotovost valute povzroča jako občutno nihanje tržnih cen in plačilnih razmer ter nepreračunljivo poveča riskantnost trgovine.

Zanimivo je, navedli tukaj tudi vzroke padca našega dinarja od 1. 1918 do 1. 1922. Finančni minister Stojadinović sam je izjavil, da je padec dinarja bila posledica našega celokupnega gospodarskega življenja po osvoboditvi. Vse se je moralo iznova ustvariti, v kar se je potrebovalo neizmerno kreditov, katere vse je morala Narodna banka zadovoljiti. Nastala je poplava papirnatega denarja, katero se ni moglo omejiti z ozirom na težkoče pri dohodkih. Trgovinska politika je bila naperjena proti lastni valutni politiki. Padec dinarja je bil neizbežen. Pred prihodom ministra Stojadinovića v ministerstvo je obstajala doba omejevanja trgovinske in devizne politike — zabrana izvoza in pa splošna smer borznega omejevanja s pomočjo dolarjev Bleerovega posojila. To se je spremenilo z večjo svobodo pri izvozni trgovini s popuščanjem pri carinskih tarifnih in je pustilo gospodarskemu zakonu ponujanja in povpraševanja svobodni vpliv upoštevati ravnotežje med stvarno ponudbo in devizno potrebo.

Upajmo, da bo politika štedenja, da se doseže budžetno ravnovesje, vidno zboljšanje naše trgovske bilance, ter ureditev našega notranjega političnega življenja prineslo golovo tudi popravek in stabilizacijo naše valute.

Trgovci in trgovski register.

(Nadaljevanje.)

G. Pridobitne in gospodarske zadrage.

Te zadrage prav zaprav ne spadajo v okvir doslej obravnavanih trgovskih družb. Med temi ko so trgovski zakoni nekaterih držav n. pr. belgijski, ogrski, take zadrage označale naravnost kot trgovske družbe, ne vsebuje tega avstrijski trgovski zakon, tudi zdaj veljaven za naše kraje, ki so prej spadali pod bivšo Avstrijo. Tudi zakon z dne 9. aprila 1873 št. 70 d. z., ki je uvel pridobitne in gospodarske zadrage, jih ne označuje kot trgovske družbe in to tudi v resnici zadrage niso. § 1 itd. združnega zakona določa namreč, da je zakon uporabljati na društva pri kojih število članov ni omejeno in kojih namen je, pospeševanje pridobivanja ali gospodarstva članov s skupnim obratovanjem ali dovoljevanjem kredita. Obratovanje zadrage ne obstoji torej neobhodno v trgovskih opravilih, kar je razvidno tudi iz § 13 zadr. zak. glasom kojega veljajo za zadrage, ki se bavijo s trgovskimi opravili, trgovce zadevajoča določila trgovskega zakona. Vzlic temu imajo pa zadrage v obče

torej tudi če se ne pečajo s trgovskimi opravili, nekaj skupnega s trgovskimi družbami in sicer:

1. da je za tožbe proti zadrugam v smislu § 51 sod. opr. stvarno pristojno trgovsko sodišče, če je določeno opravilo na strani toženka trgovsko opravilo;

2. da ima tudi združni register voditi trgovsko sodišče v smislu § 7 in drugih zadr. zakona in § 1 min. naredbe z dne 14. maja 1873 št. 71 d. z.

Sicer so pa posamezne določbe združnega zakona sila podobne onim trgovskega zakona zadevajajočim delniške družbe oziroma onim akcijskega regulativa in osobito še onim poznejšega zakona o družbah z omejeno zavezo z dne 6. marca 1906 št. 58 d. z.

Kakor je že iz citiranega § 1 zadr. zakona razvidno, treba je za zadrage: 1. združitev oseb neomejenega števila; 2. mora biti namen te združitve pospeševanje pridobivanja ali gospodarstva članov; 3. sredstvo za dosego tega namena mora obstajati v dovoljevanju kredita ali v skupnem obratovanju.

Kakor hitro so dani ti pogoji, je uporaba združnega zakona na tako tev zadrage je treba zuzz - eniatn združitev obligatorična. Za ustanovitvev zadrage je treba:

1. združene tvrdke;
2. pismene združene pogodbe (štatutov);
3. vpisa pogodbe v združni register.

Združno tvrdko je povzeti predmetu podjetja, tako da je že iz besedila tvrdke upoznati predmet podjetja in če je ta predmet raznovrsten in se ne da opisati s skupno označbo, morajo vse te vrste predmeta podjetja biti navedene v tvrdkinem besedilu. Nadalje mora tvrdka vsebovati označbo »registrovana zadruga« in po obsegu jamstva pristaviti: »z neomejeno zavezo« (jamstvom) ali pa »z omejeno zavezo«. Imena združnih članov ali drugih oseb ne smejo biti v tvrdkinem besedilu.

Združni zakon navaja v § 5 točke, katere mora vsebovati zadruga pogodba (štatutah pravila) in v § 6 one točke pogodbe, ki se jih mora razglasiti. Omejen obseg tega članka ne dopušča navajanja teh točk.

Združno pogodbo vpisati je v združni register in kakor delniška družba in družba z omejeno zavezo, o kojih so govorili prejšnji članki, kot taki ne obstojata pred vpisom v trgovski register ravno tako ne obstoji zadruga pred vpisom v združni register.

Enako ravnokar navedenima trgovskima družbama sta tudi pri za-

drugah njena organa 1. načelstvo, 2. občni zbor, poleg kojih sme zadruga pogodba (štatut) določiti kot tretji organ nadzorstvo.

Zadruga zaslopa sodno in izvan-sodno načelstvo izvoljeno izmed združnikov. Člane načelstva je treba takoj po izvolitvi prijaviti za vpis v združni register ter morajo le-ti zapisali svoje podpise pri trgovskem sodišču ali pa morajo biti njih podpisi vloženi v poverjeni obliki. Tudi v tem so torej predpisi enaki onim zadevajajočim delniške družbe in družbe z omejeno zavezo in ta sličnost je tudi v predpisih glede spremembe članov načelstva, glede oblike podpisovanja zadrage po načelstvu, glede veljavnosti v imenu zadrage po načelstvu sklenjenih pravnih opravil in glede omejitve pravice načelstva nasproti zadrugi in glede nje neveljavnosti nasproti tretjim osebam.

Načelstvo ima skrbeti, da se vodijo potrebne knjige in če se te vodijo po predpisih trgovskega zakona, imajo dokazno moč, kakoršno daje trgovski zakon v členu 34. trgovskim knjigam.

Tudi nadzorstvo izvolijo združni člani iz svoje srede. Nadzorstvo ima pravice slične onim nadzorstva pri delniški družbi in pri družbi z omejeno zavezo, osobito ima tudi voditi pravde proti članom načelstva sklenjene od občnega zbora.

Na občnem zboru vršijo združni člani svoje pravice pristojne jim v združnih zadevah, osobito glede posameznih opravil, glede pregleda in preskusa bilance in glede razdelitve dobička.

Vsak združnik ima vsaj en glas, če zadruga pogodba ne določa drugače. Tudi glede sklicanja občnega zbora, njega sklepčnosti in sklicanja drugega občnega zbora, če prvi ni sklepčen, opozoriti je kar na tozadevne slične predpise pri delniških družbah in pri družbah z omejeno zavezo.

Vsak združnik ima pravico zahtevati od načelstva prepis združne pogodbe, prepis odobrenih računskih sklepov in bilance, pač pa mora povrniti dotične stroške.

Zadruga se razdružuje:

1. s potekom v združnih pravilih določene dobe;
2. vsled sklepa zadrage;
3. vsled otvoritve konkurza;
4. vsled ukrepa upravnega obla-siva.

Razdružilni zadrage sledi razun slučaja konkurza likvidacija po načelstvu, če ni izročena po štatutih ali vsled posebnega sklepa zadrage drugim osebam. Glede likvidacije veljajo v obče predpisi, kakor za trgovske družbe.

Združni zakon ima še posebne predpise za zadrage z omejeno zavezo in za one z neomejeno zavezo.

V tem oziru naj bo omenjeno, da jamčijo člani zadrage z neomejeno zavezo za vse zadrage dolgeve v kolikor presegajo ti aktiva dotične zadrage, nerazdelno z vsem svojim premoženjem.

Pri zadrugah z omejeno zavezo pa jamči vsak član ne le s svojim opravi. deležem, temveč še z nadaljnjim zneskom v enaki višini, toda zadruga pogodba sme določati tudi še višji nadaljnji znesek za to jamčenje.

Končno še nekaj opravnem stališču in odgovornosti načelstva.

Vsled izvolitve na občnem zboru in po sprejetju izvolitve od strani izvoljenih članov načelstva je načelstvo mandatar zadrage. Vsled tega ima načelstvo pri izvrševanju opravil za zadrugo dolžnosti, ki jih nalaga mandatorju državljansko pravo in v kolikor je smatrali zadrugo za trgovca, tudi trgovsko pravo. Načelstvo mora torej vršiti posle v okviru, določenem v združni pogodbi ali pa s posebnim sklepom občnega zbora ter se mora držati tega okvira, tudi če je omejen tako, da je omejitve v smislu zakona nasproti tretjim osebam neveljavna. Če pa obseg mandata ni določen niti v štatutu niti s posebnim sklepom občnega zbora, so merodajni tozadevni zakoniti predpisi.

Načelstvo je v obče dolžno izvršiti naročena opravila s pridnostjo in poštenostjo v smislu § 1299. o. d. z., če po štatutih v načelstvo izvoljeni član ni bil dolžan sprejeti izvolitev, kajti s sprejetjem tega posla je pokazal, da si je prisvajal potrebno pridnost in tudi nenavadno znanje, ki je potrebno za načelstvo. Če so pa združni člani poznali nesposobnost izvoljenega člana ali jo pa pri navadni pazljivosti zamogli poznati, je ta pogrešek zadrage pač vpoštevati pri morebitni določitvi od zadrage zahtevane odškodnine. Če so pa v načelstvo izvoljeni združni člani po štatutu izvolitev morali prevzeti, jamčijo za pridnost in pazljivost le v toliki meri, kolikor se je zamore uporabljati pri navadnih zmožnostih v smislu § 1297 o. d. z.

V smislu § 23. zadr. zak. so za škodo odgovorni le oni člani nadzorstva, ki so dotično opravilo izvršili. Vendar se pa v obče zamore reči, da so odgovorni tudi oni člani načelstva, ki pri izvršitvi opravila sicer neposredno niso bili udeleženi, ki pa istega niso skušali preprečiti, dasi so zanj vedeli. Seveda bi bilo to soodgovornost presojati po razmerah v posameznem slučaju. Če bi občni zbor sklenil pravdo proti članom nadzorstva, moralo bi jo voditi nadzorstvo.

LISTEK.

Gustav Freytag.

Dati - Imeti.

(Nadaljevanje.)

»Kdo pa je pravzaprav ta gospod Wohlfart?« vpraša poročnik.

»V kratkem vas seznanim z njim«, odgovori Fink. »Prijeten dečko je, z dežele; nad njim plava čudna usoda, o kateri pa za zdaj še nima in tudi ne sme imeti niti najmanjšega pojma. — Toda pustimo kupčije. V tej zimi imam z vama neke namere. Sicer sta že starejša dečka, toda kljub temu bosta morala še enkrat posecati plesne vaje«.

Po teh besedah so stopili v krčmo kjer jih je z globokimi pokloni Feroni sprejel in se kmalu zatopili v raziskovanje težkega portugalskega vina.

Gospa pl. Baldereck je bila glavna opora najodličnejše družbe, ki je obstojala iz družin deželnega plemstva, nekoliko višjih uradnikov in častnikov. Težko je bilo ugotoviti, s kakimi prednostmi si je pridobila dama tako ugledno in spoštovano stališče; bila namreč ni niti zelo

bogata, niti preveč elegantna, niti posebno duhovita, toda imela je nekoliko vsake izmed teh lastnosti. V svojem zasebnem življenju se ni nikdar nikjer in nikomur vsiljevala, in ravno ta vzdržnost jo je povzdignila v javnosti. Imela je mnogo znanstev, vedela je za ženitve in sorodstva vseh rodbin na deželi, bila v vseh odličnih hišah prva med povabljenici, in je kot vdova tudi sama prirejala večkrat zabavne večere. Osebe in dogodke je znala presojati natančno po predsodkih družbe v kateri je živela, zato je tudi njena beseda uživala velik vpliv in spoštovanje. — Imela je mlado hčerko, pri kateri so bili podani vsi pogoji, da ji postane popolnoma podobna. Njeno stanovanje se je nahajalo v prvem nadstropju in je obstojalo iz velikih soban, v katerih so se že več let vršile skušnje dramatičnih predstav in živih slik.

Uplivna dama je bila ravno zapletena v zaupno posvetovanje z neko šiviljo; razmišljala je, kako globoko naj bo obleka izrezana, da pridejo brezhibne prsi njene hčerkice do pravega izraza, a da bi se vendar ne mogel pri plesnih vajah nihče nad tem spodtikati. — ko so ji javili Finka, njenega ljubljence. Urno je potisnila na stran hčerko,

šiviljo in obleko ter z dobrodušnim obrazom gospodinje, ki sama za svojo osebo ne goji več prevelikih zahtev, odhitela v sprejemnico.

Po uvodnih besedah, ki so se sukale okrog zadnje večerne zabave, pravi Fink: »Vaše naročilo, gospa pokroviteljica, sem izvršil in vam pripeljem tri gospode«.

»In kdo so ti?« vpraša dama v napetem pričakovanju ter se pomakne bliže k svojemu zavezniku.

»Najprej poročnik pl. Zernitz«, odgovori Fink.

»Dobro lov!« veselo zakliče milostna gospa. Poročnik je bil namreč na glasu kot zabaven in duhovit častnik, ki je tudi umel pisati ljubke kitice v spominske knjige.

»Gospod pl. Zernitz je bil ljubezniv družabnik«.

»Drugi je gospod pl. Tönchen«.

»Stara rodbina«, pripomni hišna gospodinja; »toda ni-li nekoliko divji?« plaho dostavi.

»Nikakor ne«, odvrne Fink. »Ni popolnoma nič divji, le včasih ima to lastnost, da druge napravi divje«.

»In tretji?« vpraša dama.

»Tretji je neki gospod Wohlfart«.

»Wohlfart?« začudeno vpraša gospa in z nemirnim očesom pogleda svojega obiskovalca. »Rodbina mi je popolnoma neznana«.

»Že mogoče«, hladnokrvno odvrne Fink. »Preveč je ljudi z znamenitimi imeni in brez njih, da bi se mogli za vse brigati. Gospod Wohlfart je prišel pred nekaj leti semkaj z dežele, da bi potom lastnega naziranja spoznal tajnosti trgovine. V službi je pri tvrdki Schröter, enako kot jaz«.

»Toda dragi Fink, kako ste mogli —« pravi dama ogorčeno.

Fink je ne pusli izgovoriti, ampak mirno nadaljuje: »Gospod Wohlfart je čudovit in zanimiv mladenič; naj-najskromnejši in najvrlejši mož, kar sem jih kdaj videl. Doma je iz pozabljenega kota z dežele, iz Ostrave, sin nekega umrlega uradnika. Toda nad njim plava neka tajnost, o kateri pa še niti sam ničesar ne ve«.

»Toda gospod Fink!« je opetovano skušala dama ugovarjati.

Fink hladnokrvno pogleda proti stropu in nadaljuje: »Že v tem trenutku je lastnik velikanskega zemljišča v Ameriki, potrdilo o posesti je šlo skozi moje roke. On sam o vsem še niti najmanj ne sluhi in cela stvar mora ostati zanj začasno še strogo tajna. Po mojem mnenju ga čaka v kratkem usoda, da postane večkratni milijonar. — Ali ste poznali pokojnega velikega kneza tu?«

Finančna uprava v Sloveniji in upravno sodišče v Celju.

(Dalje.)

Ako torej vpoštevamo vsa sedaj veljavna zakonita določila, dobimo glede finančne uprave v Sloveniji (s Prekmurjem) o inštancah sledečo sliko:

A. POSREDNI DAVKI.

I. Pristojbine, takse, veselčni davek

1. O pristojbinah, taksah in pristojbinskem namestitku je odločevala delegacija kot druga in zadnja inštanca. Izza dne 1. septembra 1921 je druga in zadnja inštanca generalna direkcija posrednih poreza v Beogradu in odločuje delegacija samo še o pritožbah, ki so bile vložene pred 1. septembrom 1921 zoper plačilne naloge izdane tudi še pred 1. septembrom 1921.

2. Glede veselčnega davka, tar. post. 99 a kaznega in pristojbinskega zakona, naj gre za takso na vstopnice ali za pavšalno veselčno takso, odločuje o kaznih zaradi prestopkov delegacija ministrstva financ kot zadnja inštanca. Če pa gre za odmero pavšalne takse, ki jo izvršujejo davčni uradi, odloča preko finančnega okr. ravnateljstva v Ljubljani ali v Mariboru generalna direkcija posrednih poreza v Beogradu kot zadnja inštanca.

Potemtakem gredo tožbe proti odločbam delegacije na upravno sodišče v Celju, proti odločbam generalne direkcije posrednih poreza na državni svet v Beogradu.

II. Trošarina, monopoli, carina, dohodarstveni prestopki.

1. Glede trošarin je prva inštanca finančno okrajno ravnateljstvo v Ljubljani ali v Mariboru; o pritožbah odločuje generalna direkcija posrednih poreza ali pa finančni minister sam. Proti tem odločbam je torej vložiti tožbo na državni svet.

Ker pa glede trošarin pridejo v poštev tudi občinske doklade in naklade in ker o tožadnih pritožbah odločuje delegacija min. financ v Ljubljani se mora eventualna tožba proti odločbi delegacije vložiti samo na upravno sodišče v Celju.

2. V zadevah monopolov je prva inštanca monopolna direkcija (tobačna tovarna) v Ljubljani, kot druga inštanca pride v poštev Uprava državnih monopolov v Beogradu ali pa finančni minister sam. Če je odločil minister, gre tožba na državni svet. Drugače jo je vložiti na uprav-

no sodišče. Začasno pa odloča kot druga inštanca še delegacija min. financ v Ljubljani in je torej, dokler se pristojnost v monopolnih zadevah definitivno ne uredi, proti odločbam delegacije dopustna pritožba na upravno sodišče v Celju.

3. V carinskih zadevah gre inštančna pot na ministrstvo financ in potemtakem nadaljna tožba na državni svet v Beogradu.

4. Za dohodarstvene prestopke je pristojno v I. inštanči dohodarstveno okrajno sodišče v Ljubljani odnosno v Mariboru. V manjših zadevah, kakor n. pr. pri monopolih glede tobaka in soli, če ne obsega predmet prestopka 869 ozir. 225 kg, in pri pristojbinah, ako gre za zahtajo kupnine in prikrajšana pristojbina ne presega 30 K sodi fin. okrajno ravnateljstvo samo, to pa le tedaj, ako ne namerava izreči denarne kazni nad 200 K. Kot druga inštanca pride v poštev višje dohodarstveno sodišče v Ljubljani, v omenjenih manjših zadevah, o katerih je sodilo finančno okrajno ravnateljstvo, Ljubljanska delegacija min. financ.

Nastane sedaj vprašanje, kdo naj odločuje o pritožbah proti razsodbam višjega dohodarstvenega sodišča oziroma delegacije? Ker srbsko in ogrsko zakonodajstvo ne poznata dohodarstvenega sodstva, tako da to sodstvo obstoji samo v Sloveniji in Dalmaciji, veljajo za njega še vedno določila avstrijskega dohodarstveno-kazenskega zakona in ker avstrijski zakon o upravnem sodišču z dne 22. oktobra 1875, drž. zak. št. 36 ex 1876, izključuje v §-u 3 lit. h dohodarstveno sodstvo iz kompetence upravnega sodišča, bi bile torej nadaljne tožbe na upravno sodišče v Celju nedopustne. Na drugi strani pa statuirajo člen 19. našega zakona o državnem svetu in upravnih sodiščih, da tožba na upravno sodišče in na državni svet ni dopustna v stvareh, ki spadajo v pristojnost rednih sodišč. To določbo najdemo tudi v § 3 sub lit. a gori citiranega zakona o avstrijskem upravnem sodišču, in ker citirani zakon vrhu tega, kakor že gori navedeno, v § 3 sub lit. h izrecno izključuje iz kompetence upravnega sodišča dohodarstveno sodstvo, kar bi bilo nepotrebno, ako bi se smatralo tudi dohodarstveno sodstvo za redno sodstvo, se mora sklepati, da dohodarstvena sodišča ne spadajo med redna sodišča in da niso per analogiam nič drugega, kakor na primer kazenski senati glede osebnih davkov po zakonu z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220 tako ravno imenovani senati kakor tudi dohodarstvena sodišča so sestavljena iz sodnikov in finančnih uradnikov-pravnikov, ki jim predseduje finančni uradnik oziroma predsednik višjega deželnega sodišča. Ker se proti razsodbi kazenskega senata v pogledu neposrednih osebnih davkih obsojena stranka lahko pritoži na upravno sodišče, ne bi bilo pravično, ako bi se končalo z izrekom višjega deželnega sodišča nadaljno sodstvo in to tembolj, ker spadajo vsi dohodarstveni prestopki, za katere je po zakonu predvidena kazen po 6000 kron že v kompetenco višjega dohodarstvenega sodišča, katero je sedaj, ko nimamo najvišjega dohodarstvenega sodišča, kakor je bilo prej, ravno v teh važnih primerih prva in ob enem zadnja inštanca. Že čut pravičnosti diklira še nadaljni pravni lek, in ta naj je upravno sodišče ali državni svet. Vsaj gre ves naš ustroj pravnih lekov do državnega sveta, to je na zadnjo inštanco.

Bistra, kristalno čista voda,

planinski zrak in skrbna priprava napravijo »PEKATETE« to kar so: za pravo delikateso. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

M. Savič:

Naša industrija in obrti.

(Nadaljevanje.)

89. Topilnice in valjarne kovnega železa in jekla v Zenici.

V mestu Zenici, ki šteje okrog 8 tisoč prebivalcev je bila l. 1892 osnovana topilnica, ki je bila l. 1898 spremenjena v delniško družbo s kapitalom 3.6 milijonov kron. Ta družba je v rokah inozemcev in ima država le okrog 40% delnic.

Sedaj obstoja iz treh modernih martinovih peči sistema Schönwälder, katerih vsaka ima 15 ton kapacitete in treh peči za varenje. Poleg tega se nahaja še valjarnica starega sistema za železo in jeklo v palicah, za jeklene plošče, za rudnike in za valjano žico. Za potrebo valjarnice ima na razpolago parne stroje z jakostjo 1.000 konjskih sil.

Surovine, ki so potrebne za izdelavo dobiva iz sledečih krajev: 1. premog iz premogovnika v Zenici, ki leži tik ob tamošnji topilnici, 2. surovo železo dobiva iz Vareša, poleg tega se pa 27—36 vagonov uvažajo letno iz inozemstva, 3. staro železo iz tuzemstva, 4. valjice, s katerimi se valja železo in oblike ter modele za vlihanje je dobivalo iz inozemstva in sicer letno 65—92 vagonov.

Do izbruha svetovne vojne je porabljala zeniška topilnica sorazmerno malo starega železa, ker je bilo vareško železo izborne kvalitete in ugodnih cen, je porabljala bolj novo surovo železo iz Vareša. Zbog tega je rabila starega železa maksimalno do 500 vagonov letno.

Celokupna letna produkcija topilnice in valjarne je znašala v mirnih dobah do 2.304 vagone leta 1909 in do 3.387 vagonov leta 1912. Od te produkcije je prodala 21.2% v Bosno in Hercegovino, ostanek pa v drugih deželah. Letna produkcija posameznih vrst železnih izdelkov je znašala: 1. paličnega in fasonskega železa l. 1909 1905 vagonov, leta 1912 pa 2.834 vagonov, 2. valjene žice leta 1909 125 vagonov in leta 1911 pa 151 vagonov, 3. tračnic za rudnike leta 1909 273 vagonov, leta 1912 pa 400 vagonov. Železo je zelo dobre kvalitete in je dostojni naslednik slovitega bosanskega železa. Ker znaša konzum onih vrst železa, ki ga izdeluje Zenica pri nas okrog 4.000 — 5.000 vagonov letno, bi lahko ta tovarna krila potrebo tuzemstva. To bi bilo pa mogoče le tedaj, ako bi obratovali obe vareški visoki peči, ki sta v stanju izdelati preko 5.358 vagonov, kakor tudi, ako bi bilo producirano surovo železo po ceni in kvaliteti relativno tako po ceni kot v predvojni dobi. Kvaliteta vareškega železa bi morala biti predvojna, ako bi visoke peči stalno obratovali in se ne bi obrat pogosto prekinjeval, ker se pri uklinjenju obrača in pri obnovitvi produkcije ne doseže željene kvalitete. Cena železu je odvisna od cene lesnega oglja in cena lesnega oglja pa je zopet odvisna od cene lesa in transporta. Ker vodi obrat visokih peči ministrstvo šum in rud, ima ono v rokah gozde, kakor tudi destilacijo lesa v Tesliću, je od ministrstva odvisno, da omogoči paritetno ceno z evropsko ceno surovega železa v Varošu s tem, da dobavi po ceni oglje. To se mora storiti zaradi tega, ker ni mogoče nabaviti po ceni koks za večjo peč v Varešu, ker je koks iz Anglije, vsled visokega kurza Angleškega denarja predrag in tudi iz Češke je predrag, ker zahtevajo Čehi za koks dvakrat več, kakor znaša cena za katero ga prodajajo lastnim tovarnam.

Ker je država že interesirana na tem podjetju, bi bilo treba, da si zagotovi sebi in domačemu kapitalu vse delnice ali pa vsaj 60% delnic. To bi morala napraviti že iz tega vzroka, ker leži Zenica v sredini države in je kot taka glavna podlaga za železno industrijo, ki služi narod-

ni obrambi. Vsakdo pa, ki je preživel svetovno vojno, ve dobro, kaj pomeni razvita železna industrija, ki obratuje za narodno obrambo.

Ako se podjetje tako nacionallizira, potem bi bilo treba izmenjati valjarnico, da bi dobili takozvano Formblock valjarnico, v kateri bi se izdelovale tračnice za ozke in normalne tire, kakor tudi železne grede in ki bi služile tudi kot predvaljarnica za palično in podobno železo. Na ta način bi se zagurali izdelavo tudi teh predmetov v tuzemstvu. Poleg tega bi bilo treba zgraditi valjarnice za debelo in tanko železno pločevino, tovarno žeblice, kovačijo in stiskalnice za železniški in vojni material, livarno železa in livarno jekla in tovarno za konstrukcije, kakor tudi tovarno vagonov za vse ozkofirne proge. Poleg tega bi bilo treba upeljati izdelavo drobnih predmetov iz kovnega železa in jekla. Premoga za vse te tovarne se nahaja dovolj v Zenici, kjer je lahko nabavi tudi vodno silo, ako se izkoristi reko Laško in Bosno v okolici.

(Dalje sledi.)

TRBOVELJSKI PREM OG IN DRVA

ima stalno v zalogi vsako množino

Družba „ILIRIJA“, Ljubljana
Kralja Petra trg 8. Telefon št. 220.

Narodno gospodarske zadeve. Trgovina.

Zunanja trgovina Bolgarije. V prvih osmih mesecih 1922 je uvozila Bolgarija blaga za 183,578,543 kg v skupni vrednosti lei 2.527,675.795. — Izvozila je v ravnoistnem času blaga za 220,673.374 kg v skupni vrednosti 2.173,998.044 lei.

Obrt.

Industrijsko - obrtna izložba v Mariboru, (od 15. do 26. avgusta 1923.) Pripravljala dela se vršijo v polnem teku. V svrhu smotrenejšega delovanja so se izvolili posamezni odseki, kakor finančno - gospodarski, tehnični, propagandni, prometni odsek in drugi. Že sedaj prihajajo iz vseh krajev širom Slovenije in tudi iz Prekmurja, odkoder je bila na lanski razstavi razmeroma slaba udeležba, številske prijave in vprašanja glede razstave. Prijavnice so oddane v list. Kakor hitro bodo doliskane, se razpošljejo vsem interesentom. Rok za prijavo bo objavljen pravočasno. Informacije glede udeležbe in dodelitve prostorov daje že sedaj pisarna razstavnega odbora v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 22, kamor se je mogoče obracati tudi telefonično na številko 325. Izkaznice za polovično vožnjo na vseh progah v naši državi se bodo poslale takoj, ko dospe rešitev tožadene vloge.

Kooperativna zgradba stanovanjskih hiš v Zagrebu. Zagrebška stavbna tvrdka Delta-Stan se je odločila, da začne graditi stanovanjske hiše po kooperativnem sistemu, ki je že v veljavi v Italiji, Nemčiji in Čehoslovaški i. dr. Po tem sistemu si more stranka v novi — ali tudi stari — hiši stanovanje z enkratnim plačilom enkrat za vselej kupiti. S stanovanjem more potem kot s svojo lastnino popolnoma svobodno razpolagati, ga dala v najem ali prodati in seveda tudi zapustiti svojim dedičem. Z zgradbo prve take kooperativne hiše, ki bo opremljena z vsem komfortom, začne tvrdka na Sajmištu v najkrajšem času.

Davki.

Razglas. V smislu člena 36, B IV. št. 11 začasnega zakona o proračunskih dvanajstlinah z dne 27. junija 1921, Sl. Nov. br. 154 (Ur. list št. 240) se naznaja, da so odmerni izkazi o kontingentirani občni pridobnini za davčne družbe II. III. in IV. razreda, dalje za družbe z omejeno zavezo in za začetni predpis nekontingentirane občne pridobnine za davčno leto 1923 v času od 1. do 15. maja 1923 razgrnjeni pri davčnem okrajnem oblastvu in pri davčnem uradu v Radovljici, ter pri županstvu pridobninskim zavezancem na vpogled. Kak priživ, kateri je v smislu §§ 35 in 59 zakona z dne 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220, in člena 39 št. 6 izvršitev pred-

Fink pomembno pokaže z roko proti neki strani neba.

»Ne«, radovedno odvrne milostna gospa.

»Nekateri ljudje trdijo«, nadaljuje Fink, »da mu je Anton za las podoban. Vse kar vam pripovedujem je edino moja skrivnost. Splošno znanega je le toliko, da se je pokojni cesar na svojem zadnjem potovanju skozi deželo ustavil v Ostravi in se dalje časa tiho in važno razgovarjal z ondotnim duhovnikom«.

Slednje poročilo je bilo v glavnem pravilno, kajti Anton je o tem sam pripovedoval Finku pred nekaj dnevi, kot se pač navadno omenja jo spomini iz otroških let. Dostavil je še celo, da je ostravski duhovnik služil v zadnji veliki vojni kot vojaški dušni pastir, in da ga je cesar vprašal: »Vi ste služili?« in čez nekoliko časa: »Pri katerem polku?«

Finku se ni zdelo potrebno, da bi tako natančno opisoval ta mali dogodek. Gospo pl. Baldereck pa je spravil s svojimi drznimi namigavanji v nekako radovedno razpoloženje, izjavila je, da je pripravljena sprejeti gospoda Wohlfarta v svoji hiši.

(Dalje prihodnjič.)

pisa dopusten le zoper preračun v plačilo naloženega davčnega zneska, je vložiti v 15. dneh po preteku roka za vpogled odmere, to je v času od 16. do všteti 30. maja t. l. pri davčnem okrajnem oblastvu v Radovljici, a mora biti kolkovan s kolekom za 10 Din, sicer se ne vpoštevajo. — Davčno okrajno oblistvo Radovljica.

Carina.

Carinarnica v Velikem Bečkerek. Carinski svet je donesel odlok, ki ga je potrdil finančni minister, da se otvori v Velikem Bečkerek carinarnica II. reda.

Denarstvo.

Zlata pariteja pri posameznih srednjeevropskih državah v aprilu je bila sledeča: Nemčija: 1 zlata marka, 4999 papirnatih mark; Avstrija: 1 zlata krona 14.400 papirnatih n. a. kron; Češkoslovaška: 1 zlata krona, 6.48 papirnatih čsl. kron; Jugoslavija: 1 zlati dinar, 17.8 papirnatih dinarjev; Poljska: 1 zlata marka, 9292 papirnatih poljskih mark; Ogrska: 1 zlata krona, 620.83 papirnatih o. kron; Rumunija: 1 zlati lei, 27.027 papirnatih lei; Italija: 1 zlata lira, 3.86 papirnatih lir.

Promet.

Izprememba poštnega okoliša pošte Vrhnika in Horjul. S 1. majem 1923 se

odloči pod občino Vrhnika spadajoči del popisnega kraja Lesno brdo iz okoliša pošte Horjul in se prideli širšemu okolišu pošte Vrhnika.

Konferenca za revizijo mednarodne konvencije o tovarnem prometu se sešane počelkom maja v Bernu in bo trajala okoli mesec dni. Zaslopana bo tudi Jugoslavija.

Iz naših organizacij.

Vabilo na redni letni občni zbor Irg. gremija v Mariboru. Dne 13. maja t. l. ob 12 uri se vrši v gostilni Kramberger v Krčevini redni letni občni zbor trgovskega gremija mariborske okolice, na katerega se vsi člani vabijo.

Trgovski register.

V zadržni register se je vpisala: Zadržna elektrarna na Vrhniki, r. z. o. z. Izbrisali sta se: Živinorejska zadruga v lhanu in Živinorejska zadruga v Smarlnem pri Kranju.

Razno.

Orient medn. irg. sped. in sklad. d. d. v Mariboru naznanja, da je v smislu sklepa upravnega sveta odpuščen iz službe njen bivši ravnatelj Adalbert Pečevnik, ter nima imenovani z druž-

bo v naprej nikakih stikov ne kot ravnatelj in ne kot upravni svetnik.

Štrajk pomorskih delavcev. Pomorski transportni delavci so stopili v štraj. Zahtevajo zvišanje plač in 8 urni delavnik.

Zvišanje obrestne mere na Madžarskem. Državna banka je zvišala obrestno mero od 8 na 12 odstotkov.

Avstrijsko posojilo. Prvi del dolgodobnega avstrijskega posojila se bo razpisal koncem maja ali vsaj junija.

Uvedba dnevnega deviznega kliringa v Avstriji. Z Dunaja poročajo, da se bo najbrž v prvi polovici maja uvedel dnevni (trazen sobote) devizni kliring.

Razdržavljenje italijanskih državnih železnic in njihova izročitev privatnemu gospodarstvu je gołova stvar. Država izroči železnice privatni družbi za dobo 30 let; po poteku te dobe traja koncesija vedno zopet 15 let, ako se pogodba ne odpove dve leti pred potekom dobe.

Tržna poročila.

Novosadska blagovna borza. Cene v dinarjih notirajo: bačka prenica 77 kg, 2-3%, 2 vagona, 452.50, 77/78 kg 2-3% ponudba 452.50, 75/78 kg 2 vagona 457.50, bački ječmen 64/65 kg ponudba

315, bački oves 4 vag. 287.50, bačka koruzapromet 10 vag. 257.50-256, bačka 2-3% defektna 5 vag. 260, bačka 100% kase za manj 3 vag. 257.50, bačka za maj ab Tisa ponudba 267.50, bačka za april maj postavno Mostar 2% defektna 19 vagonov 292.50-295, srijemska postavno Mostar 5 vagonov 297.50, fižol iskanje 465, moka »0« 1 vag. 675, »2« 1 vag 640, »5« ponudba 580, »6« ponudba 520, »7« ponudba 450, otrobi v vrečah od jule 1 vag. 160, otrobi v papirnatih vrečah ponudba 115. Tendencia živahnejša.

Cene žitu v Mariboru so bile zadnje dni sledeče: pšenica 450 Din, rž 400 dinarjev, ječmen 400 Din, oves 350 Din, koruza 400 Din, beli fižol 400-500 Din, krompir 175-200 Din, pšenična moka št. 0 800 Din, mekinje 275 Din, seno 200 do 220 Din, slama 150 Din.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7
Najboljši šivalni stroji v vseh opre-
mah Gritzner, Kaiser, Adler za rod-
binsko in obrtno rabo, istolam igle,
olje ter vse posamezne dele za vse
sisteme. Na veliko in malo!

RAZPRODAM

Vulkan kose

dobro sortirane velikosti, od 50 do 90 cm dolge, po jako ugodni ceni. — Nudim APARATE namesto klepanja in brusenja kos. ZAHTEVAJTE PROSPEKTE!

Edino zastopstvo za celo Jugoslavijo: **IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko**

TONEJC & ROZMAN, MARIBOR.

Tomaževa žlindra, kalijeva sol, kajnit, koks za kovače ter livarne, bencin in ameriški petrolej vedno v zalogi.

Čilski soliter, žveplo in modra galica.

Originalno, zajamčeno pristno

ERENYI DIANA francosko žganje

male steklenice, zaboji po 100 steklenic
srednje steklenice, zaboji po 50 steklenic
velike steklenice, zaboji po 25 steklenic

po originalnih tovarniških cenah, originalni tovarniški popust — je stalno na zalogi pri

FRANC GULDA — MARIBOR.

Industriji Trgovci oglašajte v „Trgovskem listu“!

Laneni firnež
iz holandskega lanenega olja

Steklarski kit
(Glaserkitt)

Minium kit
lastnega proizvoda v vsaki količini ponuja

MOSTER

MOSTER tvornica laka d. d. ZAGREB, Mesnička ul. 13

PALMA

kačuk potpetnike in potplate

Prednosti!

Ceneje in znatno trajnije nego od kozel

Varstvo proti vlagi i mrazu!

Na veliko in malo!

Priporočamo: galanterijo, nogavice, potrebščine za čevljarje, sedlarje, rinčice, podloge (belgier), nadalje potrebščine za krojače in šivilje, gume, sukanec, vezanine, svilo, tehnične decimalne in balančne najceneje pri

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.

AVTO

bencin, pnevmatika, olje, mast, vsa popravila in vožnja. Le prvovrstno blago in delo po solidnih cenah nudi

Jugo-Avto, d. z o. z. v Ljubljani.

IVAN ZAKOTNIK

Telefon št. 379.

mestni tesarski mojster

Telefon št. 379.

LJUBLJANA, Dunajska cesta 46.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje itd.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga.

Tovarna furnirja.

Elektrotehnično podjetje

Leop. TRATNIK

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta šte. 25

Naprava kompletnih elektrarn za vsako napetost. — Zaloga raznih strojev, svetil, žarnic in inštalacijskega materiala. — Popravila elektromotorjev.

Naslov za brzojavke: Motor Ljubljana.

Načrte in proračune na zahtevo.

Tovarna pralnega in dišečega mila
DJURKOVIĆ, RISTIĆ & KOMP.

Ustanovljena 1839. leta. (preje Gliša Janković in sin) Obnovljena 1897. leta.

KRUŠEVAC

Obvešča cenj. kupce, da izloži na Zagrebačkom Zboru od 22. do 31. aprila t. l. na ogled vse vrste dišečega in pralnega mila v

INDUSTRIJSKEM ODELENJU, SKUPINA XIII., br. 155.

Sprejemanje naročil se vrši vsak dan, dokler traja sejm, na sejmišču. ::